

Jedna facka navíc

Rekhněme si upřímně: většina z nás, kdo věděli o připravované inscenaci Viktora v ostravské Činohře Petra Bezruče, byla — jak se blížila premiéra — stále zvědavější na výsledek a trochu i na pochybách. Jak se zde vyrovnají se surrealistickou hrou, která sice nese podtitul „měšťácké drama“, ale svou strukturou se této konvenci a vůbec běžným „zápletkovým“ hrám zcela vymyká?

Pro informaci několik fakt, která historikové divadla jistě znají: hra Viktor aneb Dítka u moci je dílem francouzského dramatika Rogera Vitrac (1899—1952), jednoho z čelných představitelů surrealismu na divadle. Premiéra hry byla před šedesáti lety v režii Antonina Artauda, u nás byla uvedena dosud dvakrát (24. 2. 1966 Městská divadla pražská, režie Václav Hudeček, a 14. 4. 1967 JAMU Brno, režie Peter Scherhauer), nyní v Činohře Petra Bezruče potěti.

Text Viktora se pohybuje ve dvou rovinách — surrealistické, absurdní a v oné rovině, která je vymezena označením měšťácké drama: pseudo-reality úpadkového dramatu, komedie, jejíž děj se vyvíjí na konvenčních a lechtivých zápletkách, na nahližení do salónů a ložnic s jediným úelem: dát divákovi dvě hodiny laciné zábavy, příjemného bezproblémového vzrušení. Vitracova genialita je v tom, jak tuto konvenci postupně podrobuje destrukci, aniž by ji úplně vymazal a aniž by zcela přetřhl realistickou niť, destrukcí vytváří novou hodnotu.

Proč tedy tuto hru hrájeme my dnes? Protože ústřední téma je měšťák a měšťáctví a tady ještě i dnes máme sami o sobě o čem hrát, i v naší společnosti je hodně těch, kdo se zlobí na zrcadlo...

Dramaturg, inscenátoři a soubor Činohry Petra Bezruče postavili sami sebe před úkol rozhodně nelehký. Režisér Janík přesně odhadl, co jeho soubor umí, kam se s ním může odvážit — a není to rozhodně řečeno ve smyslu podceňujícím, protože se s ním odvážil — a s úspěchem — dost daleko, především v míře stylizace. Je to patrné zlášť u titulní postavy, dítěte Viktora („Přiroda přispěla k tomu, že

v devíti letech měřím dva metry“), jehož představitel Bohuslav Čvančara zdaleka nemá dva metry ani útlý věk: Janík pomocí hercovy fyzis ztvárňuje Viktorovu duši, duši moudrého „starého dítěte“, které umírá „na smrt“, ve chvíli, kdy už všechno ví, kdy pochopí zvrácenost okolních vztahů a průvodních jevů doby, které poznamenávají nejen jeho vlastní a blízký mikrosvět. Kolem něj se pohybují postavy s deformovaným lidstvím, postavy na klíček, hovořící o citových záležitostech s přízvukem majetkoprávního sporu. Ti, kdo by měli být Viktorovi citově nejbližší — jeho rodiče — mají k němu vztah zcela mechanický; lidštěji se k němu kromě šestileté holčičky Ester (Eva Vejmelková) chovají jen dvě postavy — Gaston a Generál, postavy zkarikované už v textu a Janikem v tomto smyslu přesně domyšlené a jako všechny ostatní přesně definované: především postava Generála (Milan Sulc) by si zasloužila samostatnou studii. Postava nezastřeně homosexuální a přítom jediný člověk, který chová k Viktorovi jakési lidské city, které se ovšem promítají skrze tyto sklony. Nic není čisté, všechno je zrůdné a pokřivené, jako měšťákův svět a jeho hodnoty.

Materiálem pro další studii by mohla být výprava Marty Roszkopfové, která jen znovu potvrzuje, že naši přední scénografové nemusí nezbytně tvořit v Praze — mimochodem její zlatá medaile z nedávné výstavy v Novém Sadu je ještě zcela čerstvá. Jednoduchá náznaková scéna navozuje tušení měšťáckého salónu, ale jen v základních obrysech, bez zbytečných detailů a hlavně barev: základ scény i kostýmů je černá, šedá a bílá, do nichž se v průběhu vrstvení situací zařezávají bolestivě burčující barevné skvrny. (Když už jsme u surrealismu — přímo se zde nabízí verš Jindřicha Heislera: „Vše co následuje děje se v nejnudnější šedi / a v přítomnosti opravdového šrapnelu“). Toto jednotvárné pozadí se ve druhé části otáčí a předvádí nám během stupňující se křeče pastelové barvy obzoru, symbolický baldachýn klidu a míru spořádané domácnosti; baldachýn nad ložem,

Události ostravského divadelního života dnešních dnů je bezpochyby nastudování Činohry Petra Bezruče, kde režisér Josef Janík realizoval hru Rogera Vitrac VIKTOR ANEB DÍTKA U MOCI.
Snímek Viktor Kolář

které je svědkem všeho, jen ne situací typických pro spořádanou domácnost.

Častý zvukový efekt v inscenaci: facky. Čitelný symbol vztahů mezi postavami. Facky, které dostává nejprve Ester („Chudák Ester. Jednou trest, jednou medicína, vždycky pár facek“) a pak i Viktor; ne ovšem facky výchovné, ale samoúčelné, projev bezmyšlenkovitosti a bezmoci. A proč „jedna facka navíc“? Protože všechno jednání a konání na jevišti je odlišné, vylučuje textem i režii jakýkoli normální vztah či normální myšlenkovou úvahu, a to platí i pro Ester, která jediná si podržuje normální lidské (dětské) reakce, nicméně i ona je posléze ruší. A tato Ester najednou, zničehonic a bez předchozího vývoje dá své matce facku: v tom okamžiku se sejdou a protnou dvě postavy, které nemají — a už vůbec ne zde — se sejít. Facka, kterou dává Ester matce, předpokládá zpětnou vazbu: nejen matka — Ester, ale i Ester — matka, přičemž tato druhá nastává jen v onom okamžiku momentální vzpoury, není připravena a nepokračuje. Ostatně i první vazba (matka — Ester) není vazbou v pra-

vém slova smyslu, protože zde chybí vztah. Na jevišti se pohybují postavy ne spolu, ale vedle sebe, jednosměrně jejich dialogy jsou monology a jejich vztahy jsou vztahy ne někoho k někomu, ale někoho k něčemu.

Konec konců lze tuto drobnou vadu na krásu chápat i jako moment, který dá vyniknout jinak dokonalému jevištnímu tvaru, který charakterizují především čistě komponované postavy (za všechny ostatní zmírníme alespoň nádherné živočišnou Terezu Majneauovou — Moniku Hálovou a sluku Lili — Magdu Šputovou, nebo pro kryteckou a groteskní Emilii Paumelovou — Věru Janků) a režijně scénografická koncepce, která zřetelně dekonvala realistickou a mimorealistickou polohu a pohybovala se v celé inscenaci přesně mezi nimi, na ostří naze.
VĚRA TAŠLOV

Činohra Petra Bezruče — soubor Státní divadla v Ostravě, Roger Vitrac: VIKTOR ANEB DÍTKA U MOCI. Překlad: Eva Ctratová, režie: Josef Janík, výprava: Marta Roszkopfová, dramaturg: Roman Císař, pohybová spolupráce: Jindřich Šimek.

Z PRVNÍ ŘADY

Francouzský dramatik Roger Vitrac napsal hru **Viktor aneb Dítka u moci** v roce 1924 a nemilosrdně v ní odkrývá pseudomorálku měšťácké společnosti. Zobrazuje svět nikoli neznámý a přitom postupně demaskuje poklidně představy měšťáka pomocí karikatury.

Ostravská činohra Petra Bezruče ~~nastudovala hru jako vážné~~ varování před měšťáctvím, které máme všichni „tak trochu“ v sobě. Režisér Josef Janík společně s dramaturgem Romanem Císařem důsledně vymezili vlastní žánr hry jako fraškovitě fantaskní salonní komedii. Podařilo se vytvořit bohatou, stylově čistou inscenaci, v níž dochází k souzvuku tvůrčího záměru s výsledným tvarem.

Výtvarnice Marta Roszkopfová (čerstvá laureátka z posledního scénografického Trienále v jugoslávském Novém Sadě) připravila režisérovi a hercům proměnlivý divadelní prostor — měšťácký interiér, salón se stolem předsunutým do orchestřiště, dlouhá přijímací chodba se solidními dveřmi a se skříní, jíž je možno projít do dětského pokoje, je během děje konfrontován s představami a touhami dětského světa. Stěna chodby se totiž postupně otočí a promění v otevřenou krajinu, s níž vůbec neladí ústřední bod jeviště... Také důstojné, až graficky navržené černé a bílé kostýmy jsou postupně narušovány barevnými akcenty tak, aby v závěru inscenace černá téměř vymizela.

Vývoj scény a kostýmů inspiroval tvůrce představení k postupnému dotváření hry, ve které se snoubí přísná logika s čirou fantazií ve jménu vytváření pozoruhodného uměleckého tvaru.

Ve svém důsledku tragická (protože marná) vzpoura devítiletého Viktora je autorsky zprostředkována v poloze intelektuálně uvědomělé argumentace. Režisér proto obsadil roli zralým hercem, schopným pochopit, ale

především divákovi nenásilně zprostředkovat postupně narůstající zoufalství dítěte, které nakonec opustí svět, v němž nenachází porozumění ani prostor k opravdovému uplatnění.

Bohuslav Čvančara vede Viktora umírněnými výrazovými prostředky přes všechna úskalí složitého vývoje dětského protestu — a divák záhy pochopí pravidla hry a ochotně s hercem spolupracuje. Přitom mu vůbec nevádí skutečné fyzické mládí ani rutinou nezatížený projev představitelky Viktorovy šestileté přítelkyně (posluchačka konzervatoře Eva Vejmelková), jejíž vzpoura proti světu konvencí „těch dospělých“ je ve srovnání s Viktorovým protestem ještě neuvědomělá.

Ostravská inscenace ve svém celku představuje nejen pozoruhodnou výhru činohry Petra Bezruče, ale je i výrazným myšlenkovým obohacením současného divadelního snažení. / exa

Vitrac (Obr)

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižků

Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Ostravský večerník

10 X 1984

ze dne

JK
Nejnovější inscenace scény Petra Bezruče SDO, Viktor aneb Dítka u moci francouzského autora Rogera Vitrace, jejíž premiéra se uskutečnila v pátek, bude pro pravidelného návštěvníka tohoto divadla hned ze tří důvodů překvapující.

Jednak zásadní proměnou vyjadřovací prostředků režiséra Josefa Janíka: jeho interpretace důsledně vychází z rozboru postav, (umožní jí tedy především — herci! Neméně překvapivé pak je, že herci téměř ve všech případech této příležitosti využili s výsledkem nadmíru zajímavým. Věra Janíková a Vladimír Capka (rodiče Viktora), Milošlav Čížek a Monika Hálová (rodiče Ester), a Milan Suic (Generál), vycházejí z přesně určených společenských typů „měšťáckého dramatu“, (podtitul inscenace), které jsou charakterizovány už kostýmem (výtvarnice Marta Roszkopfová). O-

živují je však neobvyklým množstvím nápadů, drobných detailů, které přes svou grotesknost jsou neodolatelné pravdivou realističností. Herci tentokrát nespíchají, nedrmolí text, naopak, přesně frázuji

vábné grotesknosti představení je i zatím ještě rosti práhledné herectví dvou studentek ostravské konzervatoře Evy Vejmelkové (Ester) a Magdy Sputové (služka Lili), které by asi v běžné konvenční inscenaci ještě

li samoučelnému sliláckému šokování publika za každou cenu a otevřeli si prostor k přesné definici negativního jevu, jímž je nepochybně měšťáctví, narušující přirozené mezilidské vztahy. A logika si inscenace zachová až k nevyhnutelně tragickému závěru.

Ve Viktorovi se činohra Petra Bezruče pokusila o něco nového, co zatím nemají všichni v souboru zažito. Nejvíce se to projevilo v posledních scénách před přestávkou, kdy inscenace nebezpečně ztratila tempo a u-vázla na místě.

Je to však beze všel pohyby jedna z produktivních cest, jímž by se soubor mohl a měl dát po dlouhých letech přešlapování.

Podají-li se to, bude Ostrava zase chodit k Bezručům na dobré divadlo!

JIRI ŠTEFANIDES

U Bezručů o postup do první ligy?

Naše recenze

tempo inscenace, počkají si u-kázně na pointu, ponechají prostor kolegovi. Kromě slova bohatě využívají i dalších vyjadřovacích prostředků, mimiky, gesta, pohybu. Výborně vychází režisérovi obsazení Bohuslava Čvančary do role devítiletého Viktora. Nedílnou součástí pů-

svědčilo proti nim, afe zde vytváří další zajímavou vrstvu herectví v představení.

A třetím překvapením nové bezručovské inscenace je to, že vznikla na náčrtu nejednoduchého textu, skrývajícího mnohá úskalí (dramaturg Roman Čisář). Autorův sklon k surrealistickým postupům a k uplatnění prvku absurdity byl v inscenaci nápaditě přetaven do polohy hravosti a vtipné fantazie. Tim se inscenátoři vyhn-

Vitrac: Višhor (Osl.)

PRAŽSKÁ INFORMACNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 73

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Ostravský večerník

3 X. 1984

J.R.
Činohra Petra Bezruče uvede v pátek 5. října premiéru hry francouzského autora Rogera Vitrace „Viktor aneb Dítka u moci“. Její pařížská premiéra se odehrála již v roce 1924, u nás se hra objevila jen dvakrát (Městská divadla pražská, JAMU).

Hlavními hrdiny jsou devítiletý Viktor, představuje ho Bohuslav Čvančara, a jeho přítelkyně Ester — Eva Vejmelková j. h., posluchačka ostravské konzervatoře.

Pro Evu Vejmelkovou, posluchačku 2. ročníku konzervatoře, je postava Ester vůbec prvním vstupem na divadelní prkna.

Jaký je to pocit, opustit školní lavici a proměňovat se v Ester?

„Byla jsem moc překvapená, když jsem se dozvěděla, že

mám hrát na opravdové scéně a tak velkou roli. Nechtěla jsem tomu věřit, měla jsem a mám strach i radost. Ester je mi věkově blízká, i když se na ni

Viktor aneb Dítka u moci

Před premiérou

dívám z pohledu svých patnácti let. Její čistý svět dětských vidin, její bezradnost a upřímnost jsou motivy, jež mne vedou na cestu pochopení role. Mým partnerem je Bohuslav Čvančara. Počáteční ostych, tráma, i všechny obavy, jak mohu já hrát s tak zkušeným

hercem, se rozplynuly. Pomáhal mi překonat všechna má trápení svou trpělivostí i laskavostí, stejně jako ostatní herci mě přijali mezi sebe.“

Jednu z dalších rolí — služku Lili — vytváří Magda Šputová. A protože je už ve 4. ročníku konzervatoře, měla již možnost představit se divákům na scéně Divadla Zdeňka Nejedlého i činohry Petra Bezruče v inscenaci Peer Gynt.

Co čeká studentku herectví, jestliže se jí poštěstí hostovat na profesionální scéně?

„Všechno, co jsem si zatím vyzkoušela ve školním prostředí, bylo najednou strašně málo.

Jako bych neuměla vůbec nic, ani chodit po jevišti, ani mluvit, ani správně zvolit jakékoliv gesto. Když jsem studovala roli Solveig s režisérem Paloušem v minulé sezóně, bylo to asi takhle: hodil mne do rybníka a řekl plav, ale neplácej sebou, ať to má styl. A já neuměla ani jediné tempo a netroufala se zeptat, jak a co mám dělat, abych se neutopila.

V připravované premiéře hraji služku Lili, prostou holku, která má ráda život. Režisér Josef Janík mě sice už do rybníka nehodil, asi to nemá ve zvyku, ale zase si připadám jako myška, kterou honí prostorem z místa na místo. A znovu a znovu. Ale pak najednou jsem volná a mohu se prohánět sama a dokonce mi to i občas jde. A to je moc krásné.“

(mi)

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Zemědělské noviny, Praha

28 XII 1984

Realismus nádsázky

Drama Viktor aneb Dítka u moci Rogera Vitracu (1899—1952) nebylo u nás často hráno. Jeho autor, milovník surrealistických postupů a absurdity, spoluzakladatel Divadla Alfredu Jarryho, jí totiž vtiskl svéráznou poetiku, s kterou se naše kamenná divadla vyrovnávají jen s obtížemi.

Nyní po hře sáhla činohra Petra Bezruče Státního divadla v Ostravě, a je třeba říci, že dramaturg tohoto divadla pro mládež Roman Císař měl šťastnou ruku. Společně s režisérem Josefem Janíkem a výtvarnicí Martou Roszkopfovou vytvořili inscenaci, která zachovává poezii a vtípnou převkvapivost textu psaného bývalým členem surrealistického hnutí. Navíc se však inscenátoři dokázali vyhnout určité hrozbě samoučelnosti, plynoucí z časového posunu mezi rokem napsání hry (1924) a současností. Podařilo se jim ve hře najít současné téma: vztah mezi rodiči a dětmi, poznamenaný někdy až tragickým rozporům mezi dětskou přirozeností a zvěcnělými vztahy pokřiveného světa dospělých. Ten je v představení poměrně přesně definován společensky, nejde tedy zdaleka jen o intimní rodinné vztahy.

Ostravská inscenace Viktora

je výsostným hereckým divadlem. A většina aktérů také odvádí velmi dobré herecké výkony.

Bohuslav Čvančara v roli devítiletého Viktora přesně charakterizoval dětský svět unavený předčasnou dospělostí, a tím vytvořil předpoklad k vysoce apelativnímu tragickému závěru. Přesvědčivé groteskní typy postav s měšťáckou elegancí a zároveň omezenou schopností vnímat přirozenost člověka vytvořili zvláště Monika Hálová (Tereza Magneauová) a Vladimír Čapka (Fillip Paumelle). Přesným vystižením typu se však vyznačují i postavy ztělesněné Miloslavem Čížkem (Gaston Magneau), Věrou Janků (Emilie Paumellová) a Milanem Šulcem (Generál).

Inscenace Vitracova Viktora anebo Dítěk u moci patří nepochybně k nejzdařilejším hrám uvedeným v činohře Petra Bezruče v posledních letech. (is)

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižků
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Ostravský večerník

10 X 1984

ze

str.

^ Snímek z úspěšné premiéry inscenace Rogera Vitracu Viktor, aneb Dítka u moci, kterou s herci činoherní scény Petra Bezruče nastudoval režisér Josef Janík. V titulní roli se představil Bohuslav Čvančara (na snímku s Monikou Hálovou v úloze Terezy Magneauové).

Foto: JOSEF HRADIL

Vitrac (Ostr.)

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Svobodné slovo, Praha

27 XI. 1984

ze dne

Ostravský svátek divadla

PŘED SEDESÁTI lety měla v režii Antonina Artauda premiéru hra Rogera Vitraca **VIKTOR** anebo **DÍTKA U MOCI**, jejíž autor i režisér byli členy francouzského hnutí surrealismu. Na naše jeviště se hra dostala v roce 1966 (Městská divadla pražská), o rok později ji nastudovali studenti brněnské JAMU a nyní ji uvedla Činohra Petra Bezruče v Ostravě.

Text osciluje mezi dvěma rovínami, mezi absurditou a zápletkami lechtivých plytkých komedií, jejichž formu si Vitrac bere za základ a podrobuje jí postupně destrukci. Zobrazuje zde pokřivený měšťákův svět, přetvářku a pokrytectví, vlastnosti, které můžeme ještě i dnes vidět leckde kolem nás.

Režisér Josef Janík zcela adekvátně, v rámci „pravidel“ hry, obsadil postavu Viktora zkušeným hercem Bohuslavem Čvančarou: přes hercovu fyzickou podobu pak promítá Viktorův vnitřní svět, svět předčasně dozrálého dítěte, které umírá ve chvíli, kdy se naplní jeho poznání zvrácených vztahů v rodině i mimo ni. Režisérovi především patří zásluha na tom, jak čistě je v inscenaci definováno reálné a nereálné, jak složitá konstrukce peripetii a vztahů je čitelná a burcující svou aktuálností.

Velký podíl na kvalitě inscenace mají scéna a kostýmy Marty Roszkoplové (čerstvé držitelky zlaté medaile z mezinárodní výstavy v Novém Sadu), která byla autorkou výpravy už u brněnského

nastudování Viktora. Její spolupráce s Janíkem má tradičně přesný divadelní názor. Jednoduchá scéna podtrhuje atmosféru děje, mění se v duchu postupujícího rozkladu stejně jako kostýmy, u nichž také hraje velkou roli barevný vývoj inscenace.

Málo lze vytknout také hereckým výkonům, z nichž kromě B. Čvančary nejvíce utkví nádherná karikatura Generála (Milan Šnec), překvapivě dobrá služka Lili (Magda Šputová) nebo Tereza Magneauová (Monika Hálová). Inscenace je po všech stránkách, v neposlední řadě i dramaturgicky, významnou divadelní událostí, rozhodně překračující rámec regionu.

-ši-

NA HRANICIACH DETSTVA

Štátne divadlo Ostrava. Roger Vitrac:
Viktor aneb dítka u moci

Réžia. Josef Janík. Výprava. Marta Roszkopfová. Preklad. Eva Outratová. Pohyb-
ová spolupráca. Jindřich Šimek. Účinkujú.
Bohuslav Čvančara, Vladimír Čapka, Věra
Janků, Magda Šputová a. h., Eva Vejmelková,
Miloš Čížek, Monika Hálová, Blanka Meierová,
Milan Šulc a ďalší.

Hru hneď po jej vzniku uviedol Artaud pred 60 rokmi. Vitrac v nej ľútostne postihuje pseudomorálku meštiackej spoločnosti, pričom postupuje simultánne, v dvoch základných rovinách. V prvej zobrazuje svet divákovi na prvý pohľad dôverne známy, v druhej postupne demaskuje pokojné predstavy meštiaka pomocou karikatúry. Hra inšpirovala výbojný pokus našej pokrokovej medzivojnovovej avantgardy, v najvýraznejšej podobe zastúpené Nezvalovým poetistickým obdobím.

Režisér Josef Janík s dramaturgom Romanom Císařom dôsledne postupovali pri určení vlastného žánru hry — fraškovito fantastickej salónnej komédie. Celému inscenačnému tímu sa podarilo na javisku zvolený žáner transponovať do štýlovo čistej podoby.

Ako príklad súhry zvolených výrazových

prostriedkov môže poslúžiť akčná scénografia Marty Roszkopfovej (čerstvej zlatej laureátky Trienále v Novom Sade 1984). Pôvodný meštiacky interiér (salón so stolom predsunutým do priestoru orchestra, dlhá prijímacia chodba so solídnym dverami, ale aj skriňou, cez ktorú možno prejsť do detskej izby) je počas inscenácie konfrontovaný s predstavami a túžbami detského sveta. Chodbová stena sa postupne otočí a premeni na otvorenú krajinu, s ktorou tvrdo kontrastuje ústredný bod javiska, reprezentatívny stôl meštiaka, ktorý zároveň slúži i ako manželská posteľ. Rovnako dôstojné, graficky čiernebiele kostýmy sú postupne atakované farebnými akcentom tak, aby v záverečnej scéne čiernu nahradili pastelové tóny nočných úborov, ktoré však nedokážu zmäkčiť vnútro svojich nositeľov.

Vývoj scény a kostýmov inšpiroval režiséra spolu s hercami k postupnému dotváraniu hry, v ktorej prerastá logika v čiru fantáziu, pričom imaginatívny prístup tvorcov otvára prirodzený priestor aktívnej diváckej spoluúčasti.

Vo svojom dôsledku tragickú a mámu vzburu deväťročného Viktora autor spracoval v polohe intelektuálne uvedomelej argumentácie. Režisér obsadil do postavy zrelého herca, schopného postihnúť a predovšetkým nenásilne sprostredkovať divákovi postupné narastanie zúfalstva detského hrdinu. Viktor v závere hry dobrovoľne opúšťa svet, v ktorom nenachádza porozumenie, ani priestor pre svoju realizáciu.

Bohuslav Čvančara inteligentne sprevádza Viktora úskaliami zložitého vývoja detského protestu. Mladý divák veľmi skoro pochopí pravidlá hry a ochotne s hercom spolupracuje. Prekážkou mu nie je ani skutočná fyzická mladosť, ani rutinou nezafarbený herecký prejav predstaviteľky Viktorovej šesťročnej priateľky Ester (poslucháčka konzervatória Eva Vejmelková), ktorej vzbura proti konvenciám dospelých je oproti Viktorovej vzbure ešte neuviedomelá.

Oba rodičovské páry režisér obsadil kontrastne, aby vystihol rozpor medzi nespútanou živočišnou túžbou a pretvárkou. Vladimír Čapka (Viktorov otec) presvedčivo stesňuje sebeckého, dosiaľ ešte výkonného samca, ktorému v živote záleží iba na ľubostných avantúrach. Jeho túžbam spohľadlivo podliehajú zmyselne exaltovaná Esterina matka Monika Hálová, ale aj služka Lili v zaujímavom podaní čerstvej absolventky konzervatória Magdy Šputovej, ktorá jediná vstupuje do hry dospelých nezafarbená konvenciami, a preto môže v závere slobodne odísť. Věra Janků predvádza Viktorovu matku ako nešťastné, afektované stvorenie, ktoré až keď odloží dôstojnú parochňu v manželskej posteli, začne uplatňovať svoje neuspokojené záujmy. Pričom problémy vlastného syna ju nechávajú do poslednej chvíle kruto fahostajnou.

Samostatnú kapitolu Viktorovho príbehu predstavujú komickí dospelí, ktorí síce pre detský svet neznamenajú priame ohrozenie, ale vlastné okolie ich neprijíma vážne, a tak nemôžu byť prospešní ani deťom. Miloš Čížek s plným nasadením predvádza nešťastného, bohémsky pochabého Estřinho otca rovnako ako Milan Šulc štúdiu čudného generála Lonségura. Danuše Ondráková (Ida Mortemari) sa predstavila ako dáma s tajomstvom, ktoré nik nemôže brať vážne.

Na javisku Petra Bezruča sa podarilo vytvoriť štýlovo čisté predstavenie. Ostravská inscenácia oslovuje diváka, ktorému jeho vlastné malomštiacke názory bránia žiť plnšie a presvedčivo.

PAVEL FEXA

Snímky: Viktor Kolář, Bohuš Král a Jozef Vavro

